

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA ŠOŠTANJ
KOROŠKA CESTA 7, 3325 ŠOŠTANJ
MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

Kako živali vplivajo na ljudi

Tematsko področje: PSIHOLOGIJA

Avtorici:

Petja Plamberger, 8. razred

Monika Majerič, 8.razred

Mentorica:

Danica Verdev

Velenje, 2014

Raziskovalna naloga je bila opravljena na OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj

Mentorica: Danica Verdev, učiteljica

Datum predavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj, šolsko leto 2013/2014

KG vpliv/živali/aktivnosti/psihoterapija/rehabilitacija/hipoterapija

AV PLAMBERGER Petja/MAJERIČ Monika

SA VERDEV Danica

KZ 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7

ZA OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj

LI 2014

IN KAKO ŽIVALI VPLIVAJO NA LJUDI

TD Raziskovalna naloga

OP VI, 46 str., 15 tabel, 15 grafov, 5 slik, 1 priloga, 11 virov

IJ SL

JI sl/en

AI Vloga živali se je s časom spreminjala; najprej so jih ljudje imeli za hrano in obleko; s časoma pa so si pridobile sloves naših najboljših prijateljev. Najin raziskovalni problem je bil, kako živali vplivajo na človeka. Spoznali sva, da se večina ljudi ob živalih počuti prijetno. Uporabljamo jih tudi v terapevtske namene najpogosteje v psihoterapiji in pri telesni rehabilitaciji. Ljubkovanje in prisotnost živali aktivira sproščanje endorfinov, tako imenovanih hormonov sreče v telesu, kar zmanjšuje stres in občutenje bolečine. Ob pogostih in rednih stikih z živalmi je dokazano izboljšanje zdravstvenega stanja bolnika, zviša samozavest in pomaga pri vključevanju v družbo. Obisk živali v domu za ostarele in drugih zdravstvenih ustanovah vnaša dobrodošlo spremembo, izboljšuje psihično in fizično zdravje varovancev, premaguje stres, poskrbi za zadovoljstvo. Koristno jih lahko vključimo tudi v učni proces v osnovni šoli. Otroci, ki imajo doma hišne ljubljence, so bolj sočutni kot otroci, ki hišnih ljubljencev nimajo. Hipoterapija je zelo uspešna pri bolnikih s cerebralno paralizo, multiplo sklerozo in podobnimi boleznimi, saj krepi motorične sposobnosti, ravnotežje. Terapevtska je lahko vsaka žival - mačka, pes, konj, zajec, ribe, ptič, le da je tudi sama rada v človekovi družbi. Glavno vlogo pri terapiji imajo prijazne in srečne živali. Za terapevtske namene so primerne predvsem neagresivne živali, ki se pustijo veliko božati in uživajo v stikih s človekom, imajo zdravo telo in visok higienski standard. V Šaleški dolini se aktivnosti in terapije že izvajajo, vendar v manjšem obsegu.

KEY DOCUMENT INFORMATION

ŠD Elementary school Karla Destovnika Kajuha Šoštanj, school year 2013/2014
KG influence/animals/activities/psychotherapy/rehabilitation/hypotherapy
AV PLAMBERGER Petja/MAJERIČ Monika
SA VERDEV Danica
KZ 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
ZA Elementary school Karla Destovnika Kajuha Šoštanj
LI 2014
IN THE EFFECT OF ANIMALS ON PEOPLE
TD Research assignment
OP VI, 46 pages, 15 tables, 15 graphs, 5 pictures, 1 attachment, 11 sources
IJ SL
JI sl/en

The role of animals has been gradually changing; first people used animals for food and clothes, but through time they became man's best friends. Our research problem was: how do animals affect people. We found out that the majority of people feel comfortable in the company of animals. Animals are also used for therapeutic purposes, most often in psychotherapy and physical rehabilitation. Cuddling the animals and their presence in general activate the release of endorphins, so called happiness hormones, in the body, consequently decreasing stress and the perception of pain. Frequent and regular contacts with animals demonstrate the improvement of medical condition of a patient, increase self-confidence and help with social integration. Pets' visits in homes for elderly people and other medical institutes bring a welcoming change, improving both mental and physical health of the clients, overcoming stress, insuring satisfaction. Pets can also be beneficially included in the learning process in elementary schools. Children who have pets at home are more compassionate than children without pets. Hippotherapy is extremely successful with cerebral paralyses patients, patients with multiple sclerosis and similar diseases, because it strengthens motoric skills and balance. All kinds of animals can be therapeutic – cats, dogs, horses, rabbits, birds, if only the animals themselves enjoy people's company. The main role in therapy belongs to kind and happy animals. The most suitable animals for therapeutic intentions are nonaggressive animals that enjoy human contact, frequent patting and cuddling, are healthy and have a high hygienic standard. Therapeutic activities are already being carried out in Šalek valley region (but to a lesser extent).

Kazalo vsebine

Kako živali vplivajo na ljudi.....	
1 UVOD.....	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 O terapiji na splošno:	2
2.2 Terapije in aktivnosti z živalmi AAT/AAA	4
2.2.1 Cilji programov AAT	5
2.2.2 Kdo lahko izvaja terapije?	7
2.2.3 Kje se programi najpogosteje izvajajo?.....	8
2.2.4 Pomen aktivnosti in terapije	8
2.2.5 Skeptiki in zagovorniki terapije z živalmi.....	8
2.2.6 Slovenska društva, ki izvajajo terapijo:.....	9
2.3 Terapija s konjem.....	10
2.4 Terapija s psom	11
2.4.1 Stik s psom	11
2.4.2 Ciljne skupine otrok	12
2.4.3 Pozitivni učinki terapije s psi se kažejo na več ravneh:	13
2.4.4 Cilji vključevanja psa v pedagoški proces:.....	14
2.5 Značilnosti terapevtskih psov in konjev	14
3 METODE DELA:.....	15
3.1 Intervju z veterinarjem Milanom Matkom.....	15
3.2 Intervju z učiteljico Anito Plamberger iz OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj	16
3.3 Pogovor s fizioterapevtko Vanico Petrovič iz Term Topolšica	16
3.4 Intervju s socialno delavko in vodjo projekta Kinološke urice Melvino Kastelic iz Doma za varstvo odraslih Velenje	17
4 REZULTATI	19
4.1 INTERVJU	19

4.2	ANKETE	19
5	DISKUSIJA ali RAZPRAVA	35
6	ZAKLJUČEK	36
7	POVZETEK	37
8	ZAHVALA.....	39
9	PRILOGE	40
9.1	ANKETA.....	40
10	VIRI.....	43
11	KAZALA.....	44
11.1	KAZALO TABEL	44
11.2	KAZALO GRAFOV.....	44
11.3	KAZALO FOTOGRAFIJ	45

1 UVOD

Živali danes predstavljajo velik del človekovega življenja. Ne le, da nam dajejo meso, mleko, volno in kožuh, lahko so tudi naši najboljši prijatelji. Znanstveno dokazano je, da so živali včasih boljša oblika tolažbe kot človek. A ni za vse enako. Na različne ljudi imajo živali različne učinke.

- Kako posamezne vrste živali vplivajo na ljudi?
- Ali stik živali s človekom lahko deluje tudi terapevtsko?
- Ali se izvajajo tudi v naši ožji okolici?

Ravno to je zanimalo naju zato sva se odločili narediti to raziskovalno nalogo.

Hipoteze:

- Večina živali na človeka vpliva pozitivno. Če na človeka vplivajo slabo so imeli slabo izkušnjo z njimi ali pa je strah privzgojen.
- Odnos ljudi do živali se je v zadnjih letih izboljšal.
- Ljudje v naši okolici v večini vedo, da obstajajo terapije, kjer terapevt s pomočjo živali pomaga ljudem. Ne vedo pa, da so pri takih aktivnostih učinkovite različne živalske vrste.
- V Šaleški dolini se aktivnosti in terapije z živalmi ne izvajajo.

2 PREGLED OBJAV

2.1 O terapiji na splošno:

Z več študijami in raziskavami je bilo dokazano, da družba živali ugodno vpliva na duševno zdravje in počutje človeka. Druženje z živalmi izboljša samopodobo, zmanjšuje depresivnost, občutke osamljenosti, pesimizma, zmanjšuje tesnobo, napetost, zveča motivacijo za opravljanje drugih vsakodnevnih stvari, poviša raven t.i. "hormonov sreče" (endorfinov). S tem pripomore k splošnemu boljšemu počutju, večji sproščenosti in predvsem zadovoljstvu s samim seboj. Pri osebah, ki imajo samomorilne misli, naj bi bil dejavnik, da imajo doma žival, za katero skrbijo, eden izmed varovalnih dejavnikov

Obstajajo raziskave, v katerih so znanstveniki dokazali, da posebej za to trenirani psi, lahko uspešno prepoznajo tkivo, ki vsebuje rakave celice in ga ločijo od zdravih tkiv (predvsem gre za poskuse, kjer so uporabljali rakasto spremenjene celice pri raku sečnega mehurja, malignega melanoma). Znanstveniki predvidevajo, da te, tako spremenjene celice izločajo posebne snovi, ki jih psi s svojim vohom lahko zaznajo, nam pa ostanejo skrite. Psa je potrebno naučiti, da take celice prepozna in jih nakaže (podobno kot pse pri iskanju drog). Hišni ljubljencek sam od sebe te spremembe ne bo nakazal, ker tega ni bil naučen oziroma za to nagrajen. Prav tako so znane objave primerov, ko so posebej za to izšolani psi nakazali bližajočo se hipoglikemično stanje pri bolniku z znano sladkorno boleznijo oziroma grozeč epileptični napad pri bolniku z znano epilepsijo. Domnevajo, da tudi v teh 2 primerih psi verjetno zaznajo določene snovi, ki takrat nastajajo in se izločajo skozi kožo oziroma, da prepoznajo minimalne spremembe v neverbalni govorici, ki nakazujejo nastop hipoglikemije oziroma epileptičnega napada. Kar se tiče vrste živali, je izbira tako rekoč neomejena:) V tujini delajo s polži, kuščarji, kačami, pajki, pa nadalje vsemi malimi živalmi (hrčki, skakači, miši, podgane, morski prašički, činčile, kunci....), psi, konji, domačimi živalmi (prašiči, koze, ovce, osli, krave.....), delfini, lamami....Laže je delati z živalmi, ki so navajene sobivanja in sodelovanja s človekom (psi, konji..). Je pa izbira živali vedno odvisna od posameznega uporabnika in ciljev, ki jih tekom terapije želimo doseči. Veliko se dela z otroki, mladostniki, zlasti tistimi, ki imajo kakršnokoli kronično bolezen (razne telesne bolezni, duševne motnje) ali tudi kot del spodbujanja zdravega razvoja otroka (krepitev pozitivne samopodobe, prevzemanje odgovornosti, postavljanje mej...) oziroma pri nekaterih učnih težavah, vzgojno

zahtevnejših otrocih. Prav tako se terapija z živalmi pogosto uporablja pri starejših, zlasti v bolnicah, domovih za starejše...Njim prav tako druženje z živaljo daje občutek večje lastne vrednosti, izboljšuje samopodobo, daje občutek, da jih nekdo potrebuje, zmanjšuje občutke osamljenosti, olajša procese žalovanja po izgubi bližnjih, dela pa se lahko tudi na krepitvi motoričnih, senzoričnih, kognitivnih (spomin, pozornost, koncentracija) funkcij. Pri odraslih osebah je terapija s pomočjo živali najbolj uporabna zlasti pri osebah z duševno motnjo, s kroničnimi boleznimi (rak, AIDS, srčne bolezni, nevrološke bolezni). Terapija z živalmi, je v tujini že precej dobro zastopana, kot vrsta rehabilitacije starejših ljudi, duševno prizadetih in fizično hendikepiranih, tudi kot razvedrilo za otroke v bolnišnicah ipd.

Slika 1: Terapija z živalmi kot vrsta rehabilitacijske terapije

Pri nas se tovrstne dejavnosti šele uveljavljajo, pa vendar zanimanje zanje skokovito narašča. Počasi a vztrajno tudi izginja prepričanje, da so živali nehigienične in ne spadajo v ustanove, kot je zavod, bolnišnica, dom za ostarele ali šola.

Pozitivni učinki pri terapij:

- izboljšanje razpoloženja
- večja samostojnost

- zmanjševanje neprimernega vedenja
- prilagajanje lastnega vedenja k drugemu vedenju
- večja stopnja empatije
- pozitiven odnos do živali
- večja odgovornost
- skrb za živali in ljudi
- večja šolska uspešnost
- zdrava osebnostna rast
- ugoden vpliv na izgube in žalovanje
- zvišana stopnja koncentracije
- pridobitev naklonjenost
- izboljšanje priklica in spomina
- zvišana stopnja motivacije
- pridobitev socialnih veščin
- pridobitev socialnih spretnosti
- dolgotrajnejša pozornost
- reduciranje splošne anksioznosti
- višja stopnja samozaupanja in samovrednotenja
- kvalitetnejše in lažje sodelovanje
- povečana sposobnost zaupanja
- izboljšanje sposobnosti reševanja problemov
- zmanjševanje manipulativnega vedenja
- izboljšanje izražanja občutkov
- boljše vključevanje v šolski sistem in družbo
- kvalitetnejše vrstniško vključevanje

2.2 Terapije in aktivnosti z živalmi AAT/AAA

AAT- animal assisted therapy (terapija z živaljo)

AAA- animal assisted activity (aktivnost z živaljo)

2.2.1 Cilji programov AAT

Živali lahko vključimo v različne programe. Kdor se vključi v program AAT v določeni ustanovi, predhodno povpraša terapevta po ciljih, ki jih želi doseči s to obliko pomožne terapije. Sledi nekaj primerov ciljev AAT:

FIZIČNI

izboljšanje fine motorike

izboljšanje upravljanja invalidskega vozička

izboljšanje ravnotežja pri stoji

MENTALNI

povečanje medsebojne komunikacije med člani skupin

povečanje pozornosti (npr. pozorno poslušanje, vztrajanje pri nalogi,...)

razvoj sprostitev in razvedrilnih spretnosti

izboljšanje samopodobe

zmanjševanje strahu, zaskrbljenosti

zmanjševanje osamljenosti

IZOBRAŽEVALNI

povečanje besednega zaklada, pomoč pri dolgo- in kratkoročnem spominu

izboljšanje poznavanja pojmov, kot so velikost, barva,...

MOTIVACIJSKI

izboljšanje pripravljenosti za sodelovanje v skupinskih aktivnostih

izboljšanje medsebojne interakcije

izboljšanje interakcije z osebjem

povečanje vadbe

EMPATIJA

(zmožnost posameznika, da zazna in razume občutja ter razmišljanja druge osebe, vendar se z njo ne poistoveti) Študije navajajo, da so otroci v domovih, kjer hišno žival obravnavajo kot člana družine, sposobni večje empatije kot otroci v domovih brez hišne živali.

Otroci vidijo žival kot sovrstnika. Otroka je empatije lažje naučiti ob živali kot ob človeku. Pri živalih obstaja preprosto pravilo: kar vidiš, to dobiš. Ljudje niso tako neposredni. Otroke lahko naučimo prepoznavanja živalske telesne govorice. Razumeti živalska čustva je lažje kot

dognati človeška čustva, saj so živali resnično iskrene in živijo za trenutek. Ko bodo otroci odrasli, bodo sposobnost empatije prenesli v vsakodnevne izkušnje z ljudmi.

VZGOJA

(pomoč pri rasti in razvoju drugega živega bitja)

Veščin vzgoje se človek nauči. Veliko »rizičnih« otrok se tega ne nauči preko običajne poti – od njihovih staršev. S tem, ko otroka učimo skrbeti za žival, si pridobiva te pomembne veščine. Gledano s psihološkega stališča; s tem ko oseba nekoga neguje, se izpolnijo tudi njene lastne potrebe po »biti negovan«.

MEDSEBOJNI ODNOSI

(zveza medsebojnega zaupanja ali občutka povezanosti ali povezovanje)

Živali imajo sposobnost odpiranja kanalov čustveno varne in negrozeče komunikacije med uporabnikom in terapevtom.

Pri terapijah živali pomagajo ustvariti čustveno varno ozračje. Če ima terapevt v svoji pisarni žival, »že ne more biti tako slab«. Prisotnost živali odpira poti skozi človekovo prvotno zadržanost. Posebno otroci največkrat projicirajo svoje občutke in izkušnje na žival.

SPREJEMANJE

(naklonjeno sprejemanje ali priznavanje)

Živali sprejemajo brez omejitev. Ne zanima jih, kako oseba videti ali kaj reče. Živalsko sprejemanje je brez obsojanj, ne pozna zamer in je brez zapletov zaradi psiholoških iger, ki so prisotne med ljudmi.

RAZVEDRILO

Najmanj kar lahko žival prispeva je, da že samo s svojo prisotnostjo ponudi neko vrsto razvedrila. Tudi ljudje, ki ne marajo živali, uživajo ob gledanju njihovih norčij in reakcij. Še posebej v ustanovah, kjer so ljudje primorani ostati dalj časa, je opaziti, da vsakdo najde nekaj razvedrila ob obisku, ne glede na to, kakšno je.

SOCIALIZACIJA

(iskanje ali uživanje družbe drugih)

Raziskave so pokazale, da je ob obisku psov in mačk v ustanovah prisotnega več smeha in medsebojne komunikacije med »stanovalci« kot pri drugih terapijah ali razvedrilnih delavnicah.

Pri hospitaliziranih bolnikih prisotnost živali vzpodbuja socializacijo na tri načine:

- med uporabniki terapije,
- med uporabniki terapije in osebjem,
- med uporabniki terapije, osebjem in družino ali drugimi obiskovalci.

Osebjem ugotavlja, da se je s »stanovalci« lažje pogovarjati med in po obisku živali. Sorodniki pogosto pridejo na obisk v času obiska živali in nekateri poudarjajo, da je takrat še posebej prijetno priti.

FIZIČNI KONTAKT, DOTIK

Novorojenčki, ki se jih ne dotika, ne morejo razviti zdravega odnosa do drugih ljudi in pogosto jim ne uspe, da bi se uspešno razvijali ter fizično rasli. Za nekatere ljudi dotik druge osebe ni sprejemljiv, medtem ko topel, kosmat dotik psa ali mačke je. V bolnišnicah, kjer je večina dotikov bolečih, je dotik živali varen, negrozeč in prijeten. Obstaja veliko programov za ljudi, ki so bili fizično ali spolno zlorabljeni, kjer terapevtom in prostovoljcem ni dovoljeno dotikanje varovancev. V takšnih primerih je možnost držanja, objemanja in dotikanja živali neprecenljive vrednosti za ljudi, ki v nasprotnem primeru ne bi imeli možnosti izkusiti pozitivnega in primerne fizičnega kontakta.

FIZIOLOŠKE PREDNOSTI

(pozitivni učinki na osnovno delovanje telesa)

Veliko ljudi se lahko ob prisotnosti živali sprosti. Testi so pokazali, da so lahko spremembe v znižanju srčnega utripa in krvnega tlaka dramatične. Tudi opazovanje rib v akvariju je lahko zelo pomirjujoče.

ZMANJŠEVANJE STRESA

Aktivnosti in terapije z živalmi ne vplivajo pozitivno samo na bolnike, ampak koristijo tudi zdravim. Navzočnost živali in človekov stik z njo pomembno delujeta na fiziološke in psihološke kazalnike stresa. Ko se ljudje razburimo, organizem aktivira nadledvično žlezo. Povečano izločanje adrenalina vodi do povišanja krvnega tlaka, pospešenega bitja srca in dihanja. Terapije z živalmi omogočajo nov pristop pri delu predvsem z otroci in mladostniki z različnimi težavami.

2.2.2 Kdo lahko izvaja terapije?

Terapije ne more izvajati ne vsak kuža in ne vsak človek. Pri vodnikih psov poklic torej ni ključno merilo, čeprav je dobrodošlo, da je med njimi čedalje več strokovnjakov, kot so psihoterapevti in psihologi, ki v svoje delo vključijo tudi terapijo z živaljo. Vodniki si morajo

predvsem želeli pomagati ter imeti dovolj prostega časa in volje, kuža pa si mora želeli stika z ljudmi, iskati ga mora samoiniciativno, predvsem pa ne sme biti pretirano plašen ali agresiven. Pes, ki skupaj z vodnikom izvaja terapijo, mora biti poslušen, prijazen do ljudi. Mora imeti željo po stiku z ljudmi ter tolerirati različne vrste dražljajev, ki lahko sicer za psa predstavljajo tudi nevarnost ali grožnjo, kot so denimo močni objemi, kričanje, sklanjanje nad psa.

AAA/T je neprimerna za živali, kadar:

- lahko pride do poškodb zaradi grobega ravnanja ali s strani druge živali;
- ne moremo zagotoviti osnovnega dobrega počutja živali. To vključuje veterinarsko oskrbo ter dostop do vode in površin za razgibanje;
- žival ne uživa v obiskih.

2.2.3 Kje se programi najpogosteje izvajajo?

Terapevtske programe z živalmi najpogosteje izvajajo v psihoterapiji in pri telesni rehabilitaciji, zato ni naključje, da je najpogostejši živalski terapevt prav pes, na drugem mestu pa mu, glede na uporabnost, sledi konj (hipoterapija ali zdravljenje s konjem). V tujini ponekod v terapevtske namene uporabljajo tudi mačke, zajce, pritlikave koze ter nekatere glodalce kot so to hrčki, činčile in morski prašički.

2.2.4 Pomen aktivnosti in terapije

Aktivnosti in terapije pozitivno vplivajo na:

- rast in razvoj
- govor in komunikacija
- kognitivno področje ter
- psihosocialno področje

Napredek na vseh teh področjih pa skupno vpliva na boljše vključevanje otrok in mladostnikov v izobraževalni sistem ter med vrstnike, poleg tega pa vpliva na večjo učno uspešnost.

2.2.5 Skeptiki in zagovorniki terapije z živalmi

Kljub nekaterim spodbudnim ugotovitvam, do katerih so prišli z raziskavami, pa nekateri dvomijo v uspešnost terapije z živalmi, saj gre praviloma za znanstveno težko dokazljive ugotovitve. Nekateri namreč pogrešajo klinične raziskave, ki bi pokazale jasne klinične

koristi. Kljub želji po večji dokazljivosti očitnega napredka klientov ob stiku z živalmi je izpeljava statistično močne raziskave precej težavna, saj terapevti nikoli ne delajo z npr. 30 ljudmi z identičnimi zdravstvenimi težavami. Kako živali lahko pomagajo človeku, je vprašanje, ki ponuja obilico odgovorov. Ljubkovanje hišnih ljubljencev in dotik pasje, mačje itd. dlake pomirja in zmanjšuje stres, to je dobro znano vsem lastnikom malih kosmatincev. Pa ne le, da božanje preprečuje stres, lahko celo odpravi glavobol in zmanjšuje krvni tlak. Hipoterapija je zelo uspešna pri bolnikih s cerebralno paralizo, multiplo sklerozo in podobnimi boleznimi, saj krepi motorične sposobnosti, ravnotežje ipd. Prav tako pa stik z živalmi razvija socialne veščine pri psihiatričnih bolnikih, otrocih z motnjami v duševnem razvoju ipd.

2.2.6 Slovenska društva, ki izvajajo terapijo:

V Sloveniji delujejo tudi društva s področja terapije z živalmi in sicer

- Društvo za aktivnost in terapijo s pomočjo živali
- Slovensko društvo za terapijo s pomočjo živali - Ambasadorji nasmeha in
- Ustanova-Fundacija Nazaj na konja.

Društvo za aktivnost in terapijo s pomočjo živali sta leta 2007 ustanovila psihologa, psihoterapevta, doktor in diplomirana psihologinja, oče in hči - Maks Tušak in Maksimiljana Marinšek iz Naklega pri Kranju. Plod njunega znanja in izkušenj je tudi knjiga *Človek - žival: zdrava naveza*. Društvo ima v namen izvajanja opisanih aktivnosti posebej za to izbrane, urejene in naučene različne vrste živali: konja, osla, pse, koze, pritlikave prašičke, mačke in zajce. Tako širok izbor živali imajo zaradi tega, ker so pri določenih težavah otrok in odraslih bolj primerne nekatere vrste živali, poleg tega pa menjajo živali glede na vsebinske potrebe.

Slovensko društvo za terapijo s pomočjo živali - Ambasadorji nasmeha so ustanovile jeseni 2004 Katarina Vertin, Petra Štrus in Špela Juršič, ki so se odločile svojo ljubezen do ljudi in živali razdajati na drugačen način. Društvo ima sedež v Ljubljani. Najpomembnejše dejavnosti društva so dejavnosti, ki se nanašajo na pomoč in terapijo ob pomoči psa. Po vzoru avstrijske organizacije *Tiere als Therapie* in ameriškega združenja *Delta Society* v društvu prirejajo tudi seminarje in tečaje, na katerih se lastnik in pes izšolata za tovrstno delo. Terapevtski par obiskuje različne skupine ljudi: osnovnošolce, starostnike v domovih za ostarele, invalide ...

Ustanova-Fundacija Nazaj na konja se ukvarja s hipoterapijo. Aktivnosti in terapije s pomočjo konja so izjemna priložnost za celostno obravnavo otrok, mladostnikov in odraslih s posebnimi potrebami. Konj namreč s svojim gibanjem pozitivno deluje na razvoj senzomotoričnih spretnosti. Ustanova Fundacija NAZAJ NA KONJA ima sedež v Konjeniškem parku Starošince. Je prva slovenska nevladna organizacija, katere vizija je uresničevanje celostnega pristopa v obravnavi oseb s posebnimi potrebami ter sistematično razvijanje področja aktivnosti in terapije s pomočjo konja.

Odgovor na vprašanje, katere živali so najboljši terapevti, ni lahek. Bolj kot vrsta in pasma sta pomembna temperament in značaj. Zanimariti ne gre niti želje pacientov. Ljudje imajo odklonilna stališča kot posebno naklonjenost do živali določenih vrst. Nekateri so dovzetni za ptice, znan je primer, ko je bila kokoš v družini pestovana kot mačka. Drugi se lahko pogovarjajo celo z ribami, nekateri preživljajo sproščajoče ure s svojimi kačami, podganami ali želvami. Zagotovo je v terapevtskih programih in aktivnostih zaradi ubogljivosti najbolj uporaben pes. Čeprav nimajo zdravniške izobrazbe in ne znajo postavljati diagnoz, lahko živali veliko pripomorejo k izboljšanju zdravja svojih lastnikov. Žal pa živali ne morejo nadomestiti zdravnika.

2.3 Terapija s konjem

Terapija je koristna predvsem za mladostnike s posebnimi potrebami, za otroke, ki imajo težave s prehranjevanjem, za invalide ter za mlade, ki imajo različne težave v zvezi s svojo zavestjo. Terapija je učinkovita zato, ker jahanje konja pozitivno vpliva na gibalne in psihosocialne funkcije ter dinamično zdravljenje, usmerjeno na celotnega človeka (telo, dušo in duha). Pri tem je potrebno omeniti tudi to, da jezenje konja ni usmerjeno le na odpravljanje oziroma zmanjševanje bolezni in motenj, temveč tudi na razvoj potencialov, samouresničenja, razvoj socialnosti in humanega odnosa. Pri terapevtskem jahanju je zelo pomembna pravilna izbira konja, pri čemer moramo vedeti, da je konj, tako kot pes, čredna žival, ki živi v določeni hierarhiji. Posledično se ga moramo naučiti obvladovati v nadrejenem položaju, sicer imamo lahko s približno 500 kilogramov težko živaljo, sicer plašno in nežno, precej težav pri obvladovanju. S terapevtskim konjem si moramo tudi zaupati, saj šele po vzpostavitvi tesnejšega odnosa z njim pride do zelenih učinkov, ki jih lahko ponuja terapevtsko jahanje. Konj, ki je primeren za hipoterapijo, naj bi imel predvsem primeren hrbet, korak in značaj.

2.4 Terapija s psom

Terapija s pomočjo psa se ukvarja z izboljšanjem kakovosti človekovega življenja na kateremkoli področju. Poteka lahko individualno ali skupinsko ter temelji na pozitivnem odnosu, ki se vzpostavi med psom, vodnikom terapevtskega psa in osebo, ki se za tovrstno terapijo odloči. Pozitivni učinki so lahko: telesni (boljše ravnotežje, gibljivost, telesna drža,...), mentalni (zmanjševanje strahu, povečanje pozornosti, višje samospoštovanje in povečanje sposobnosti zaupanja), socialni (izboljšanje osebnih odnosov z drugimi ljudmi), izobraževalni (boljša pozornost, motivacija, izboljšanje spomina, branja in razumevanja besedila,...) in komunikacijski (izboljšanje besednega zaklada, boljša izgovorjava besed, naučiti se vprašati in odgovoriti na vprašanja,...) Pri terapiji s psi, denimo, ni pomembna pasma, temveč predvsem njegov karakter. Terapevtski pes mora imeti predvsem visoko toleranco in prilagodljivost na neprijetne izkušnje, zdravo telo in visok higienski standard. Terapija s pomočjo psov zelo pozitivno vpliva na starejše, zato so tovrstne terapije že pred leti začeli uvajati v domovih za ostarele.

2.4.1 Stik s psom

Tudi pri psu je največji napredek opazen na področju motoričnih spretnosti (poseže, zadrži in sledi predmetu). V procesnih spretnostih začne aktivnost, slabše sprejme zaključek aktivnosti, (se usmeri samo na določen predel psa – rep). V interakcijskih spretnostih – težko sprejme omejitve (pes se umakne).

Terapija s pomočjo psov se uspešno izvaja pri ljudeh vseh starosti, tako pri tistih najmlajših v vrtcih kot pri starejših v domovih za ostarele. Psi so lahko pomožni terapevti pri spodbujanju govora in gibanja pri invalidih in otrocih s posebnimi potrebami, uporabljamo pa jih tudi pri disleksičnih otrocih, ki se težko učijo ali berejo. Pri tistih, ki težje dojemajo, lahko s pomočjo psa treniramo možgane, vendar je kuža le motivacija, s katero otroka pripravimo do tega, da opravi neko nalogo. Nato pa otroka nagradimo tako, da se lahko z živaljo poigra ali da ta zanj naredi kakšen trik.

Psi terapevti lahko veliko pripomorejo h kakovostnejšemu življenju, boljšemu počutju in hitrejšemu okrevanju, a to ne pomeni opustitve rednega zdravljenja.

Slika 2: Dotik pasje, mačje... dlake pomirja in zmanjšuje stres

2.4.2 Ciljne skupine otrok

Skupine so zelo raznolike: otroci (s posebnimi potrebami, vedenjskimi težavami, specifičnimi učnimi težavami, govornimi težavami...), hiperaktivni kronični bolniki (stik z živalsko dlako znižuje krvni pritisk in stabilizira srčno-žilni sistem), ljudje z omejenimi senzoričnimi ali motoričnimi sposobnostmi ali motoričnimi sposobnostmi, bolniki z rakom, oboleli za epilepsijo ali sladkorno boleznijo, okuženi z virusom HIV, ljudje s Parkinsonovo, Alzheimerjevo boleznijo in demenco, s psihosomatskimi boleznimi, duševno bolni, oskrbovanci v domovih za ostarele.

Slika 3: Živalske terapije v Domu za varstvo odraslih

2.4.3 Pozitivni učinki terapije s psi se kažejo na več ravneh:

Na telesni ravni se zniža krvni pritisk, upočasnijo se bitje srca, pomirjujoča navzočnost živali vpliva na dihanje, ki postane bolj globoko in intenzivno, opazna so izboljšanja pri depresivnih ljudeh. Zaradi globljega in bolj intenzivnega dihanja se poveča apetit, popusti mišična napetost, človek se sprosti. Sprošča se več endorfinov, hormonov sreče, kar zmanjšuje stres, zmanjša se občutek bolečine.

Na duševni ravni govorimo o učenju prevzemanja odgovornosti in vzpostavljanju zaupanja do živih bitij, ustvarjanju pozitivne samopodobe, zmanjšajo se občutki žalosti, osamljenosti. Dementni ljudje urijo spomin, podoživljajo čustva in izkušnje iz preteklosti.

Na socialnem področju ljudje lažje vzpostavljajo odnose z drugimi, žival pomaga premagati ovire. A žival ne sme biti nadomestek za ljudi, temveč pot, ki pomaga človeku ustvariti zaupanje v druge ljudi. Pes to zmore, ker jemlje človeka takšnega, kot je, brez predsodkov. Občutek, da je človek sprejet in nekomu potreben, četudi prek živali, lahko daje življenju velik smisel. V terapijah, ki se izvajajo s psom, gre za proces: za spoznavanje samega sebe, za spoznavanje svojega psa in za spoznavanje sebe in drugih preko psa. Pes zelo dobro reflektira naše počutje in nam neverbalno, toda zelo zgovorno odgovarja: medsebojna komunikacija med vodnikom in psom pa se vse bolj in stalno izpopolnjuje. Živali ljudi močno povezujejo, predstavljajo lahko most med ljudmi, ki marsikomu pomaga, da preko doživete izkušnje sprejetosti s strani psa ponovno pridobi zaupanje v druge ljudi.

Slika 4: Vključevanje psa v pedagoški proces

2.4.4 Cilji vključevanja psa v pedagoški proces:

razvijanje empatije, zmanjševanje strahov, zmanjševanje konfliktov, telesni kontakt z živim bitjem, preko psa se učitelj približa učencu, spodbujanje motoričnih, sporazumevalnih zmožnosti, socialno učenje, povečanje koncentracije in pozornosti.

2.5 Značilnosti terapevtskih psov in konjev

Pri terapiji s psi, ni pomembna pasma, temveč predvsem njegov karakter. Terapevtski pes mora imeti predvsem visoko toleranco in prilagodljivost na neprijetne izkušnje, zdravo telo in visok higienski standard.

Tudi pri terapevtskem jahanju je zelo pomembna pravilna izbira konja, pri čemer moramo vedeti, da je konj, tako kot pes, čredna žival, ki živi v določeni hierarhiji. Posledično se ga moramo naučiti obvladovati v nadrejenem položaju, sicer imamo lahko s približno 500 kilogramov težko živaljo, sicer plašno in nežno, precej težav pri obvladovanju. S terapevtskim konjem si moramo tudi zaupati, saj šele po vzpostavitvi tesnejšega odnosa z njim pride do zelenih učinkov, ki jih lahko ponuja terapevtsko jahanje. Konj, ki je primeren za hipoterapijo, naj bi imel predvsem primeren hrbet, korak in značaj.

Slika 5: Konjeniški park Starošince

3 METODE DELA:

- Intervju z veterinarjem Milanom Matkom
- Intervju z učiteljico Anito Plamberger iz OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj
- Pogovor z višjo fizioterapevtko Vanico Petrovič iz Term Topolšica
- Intervju s socialno delavko, vodjo projekta Kinološke urice iz Doma za varstvo odraslih Velenje Melvino Kastelic
- Anketa na šoli

3.1 Intervju z veterinarjem Milanom Matkom

1. Koliko let že ima vaša bolnica za male živali?

Deluje že 15 let.

2. Opazate, da se je odnos ljudi do živali v zadnjih letih spremenil?

Opazam, da odnos do živali se je v zadnjih letih precej izboljšal. K temu so pripomogli precej tudi mediji. Pred leti smo si težko predstavljali, da bi živali živele z nami v stanovanju. Danes pa so pogosto naši sostanovalci. Ljudje se danes več družimo s svojimi živalmi, zato raje uporabljam izraz družne živali kot domače živali. Tudi nega je boljša. Odstotek zanemarjenih živali pa se je zmanjšal.

3. Ali kot veterinar opazate, da bi ljudje grdo delali z potepuškiimi živalmi?

To tukaj težko opazimo. Vendar pa je potepuških psov vse manj, zadnjih pet let jih skorajda ni več. Precej pa je prostoživečih mačk.

4. Ali mislite, da so ljudje, ki imajo svojo žival, drugačni? Kako?

Da, z živaljo se naučimo tolerantnosti. Naučimo se, da ni vedno vse po naše. Poleg tega smo tudi bolj odgovorni, skrbni in tudi nežni, saj je žival živo bitje in ga moramo obravnavati s spoštovanjem.

5. Kaj mislite o poskusih na živalih?

To ni najlepša stvar na svetu, a danes tega ni več veliko. Kozmetična industrija izdelkov ne preizkuša več na živalih. Potekajo pa še poskusi v zdravstvene namene na glodalcih.

6. Kaj pa mislite o terapijah z živalmi?

Terapije so dobra stvar in učinkovita. Sam pa se še nisem nobene udeležil, da bi jo lahko ocenil. Žival nas pomiri, stik z njeno dlako pa povzroči izločanje hormonov sreče.

7. Je res, da po psu lahko oceniš lastnika?

Ja, saj se žival od lastnika uči reakcij v določenih situacijah. Če je lastnik miren, je tudi žival mirna, če pa je napet, je prav tako tudi žival

3.2 Intervju z učiteljico Anito Plamberger iz OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj

1. Vi ste na naši šoli že izpeljali učno uro, v kateri je bil vključen pes. Kakšno je bilo vzdušje pri tej uri?

Bilo je prijetno, saj so bili otroci zelo pridni, bili so dosti bolj zagnani kot pri navadnem pouku.

2. S kakšnim namenom ste v uro vključili psa?

To je bil v bistvu tehniški dan, kjer so se nam prišla ta društva predstaviti. Za vključitev psa se vnaprej nismo dogovorili.

3. Kaj ste od ure pričakovali?

Pričakovala sem, da bodo učenci veseli in da jih bo stvar zanimala, in ta pričakovanja so se uresničila.

4. Kako je pes vplival na otroke?

Otroci so se raznežili in se naučili veliko novega. Z veseljem so psa božali in nasmeh je krasil njihov obraz še dolgo po uri.

5. Je imela ta ura kakšne slabosti?

Ja, saj se otroci od psa niso želeli posloviti.

6. Bi to uro še kdaj ponovili?

Seveda.

7. V kašnem primeru? Bi to storili pri rednih urah ali spet v okviru tehniškega ne?

Raje tehniški dan kot sredi pouka.

3.3 Pogovor s fizioterapevtko Vanico Petrovič iz Term Topolšica

Zasledili sva, da se hipoterapija izvaja tudi v naši bližini v Termah Topolšica. Izvajala pa naj bi jo fizioterapevтка Vanica Petrovič. Poklicali sva jo po telefonu in jo vprašali o tem.

Prijazno je povedala, da je to dejavnost pred šestimi leti opustila, izvajala pa jo je na svojem konju 20 let. Ves ta čas se je tudi izobraževala v tujini v Nemčiji in Avstriji. Povedala je, da se je usmerila predvsem na terapije pri cerebralni paralizi in multipli sklerozi. Svoje izkušnje in znanje je zapisala v knjigi Hipoterapija: zdravljenje z jahanjem konja.

3.4 Intervju s socialno delavko in vodjo projekta Kinološke urice Melvino Kastelic iz Doma za varstvo odraslih Velenje

1. Kaj so sploh kinološke urice?

V Domu za varstvo odraslih smo od 11. aprila leta 2002 sodelovali s kinologom Antonom Kugoničem. Druženje smo poimenovali Kinološke urice. Vsak drugi mesec smo pripravili urico prijetnega druženja in razvedrila. V letu 2011 sem celotno organizacijo Kinoloških uric prevzela jaz. Anton Kugonič pa še vedno občasno prihaja nastopat v dom s svojo psičko Belo.

2. Kako potekajo?

Kinologi in vodja projekta določimo datum in povabimo stanovalce na kinološko urico vsaj teden dni pred druženjem in ponovno na sam dan druženja. V poletnih mesecih se v lepem vremenu zberemo v atriju doma, drugače v telovadnici doma. Stanovalci sledijo programu, ki ga pripravijo kinologi in njihovi psi. Priložnost smo imeli videti tudi dresirano kozo, zajca... Za razvedrilo poskrbijo številni gosti, ki s petjem, igranjem na instrumente, dramskimi vložki... nastopijo med ali po prikazani dresuri. Po prikazanem programu se kinologi z živalmi pomešajo med stanovalce in jim omogočijo, da živali božajo, vzamejo manjše v naročje, občutijo njihovo toploto, njihov mehak kožušček, vlažen smrček, se z njimi poigrajo, jim ponudijo piškotek... Na željo nepokretnih ali težje pokretnih stanovalcev popeljejo pse v sobe stanovalcev. V kinološko urico vključujemo tudi dementne v prvi in drugi stopnji bolezni, pri katerih smo pri zbiranju informacij zasledili, da so doma že imeli živali ali so željni stika z njimi.

3. Kaj želite s temi uricami doseči?

Izboljšati kvaliteto življenja stanovalcev. Druženje z živaljo zmanjšuje stres, občutek osamljenosti, stanovalci krepijo komunikacijske in socializacijske sposobnosti. Po kinološki urici stanovalci še ostanejo v prostoru in poklepetajo, obujajo spomine na čas, ko so bili doma in tudi sami skrbeli za psa. Takšne pogovore vzpodbujamo, saj na ta način stanovalci krepijo

komunikacijske in socializacijske spretnosti, sposobnost prepoznavanja, ohranjanje spomina, koncentracije,...

4. Kdo te urice izvaja?

Vsi kinologi, ki prihajajo v našo hišo so prostovoljci. Njihova nagrada je zadovoljstvo stanovalcev in iskrice, ki se krešejo v očeh, ob pogledu na žival in dotiku živali.

5. Imate kakšne posebne kriterije, katere živali lahko sodelujejo pri terapijah?

Za pse, ki prihajajo v hišo ni pomembno, kakšne pasme so. Pomembno je, da so socializirani, značajsko stabilni, vodljivi in zdravi. Vsak kinolog predstavi svojega psa – katere pasme je, koliko je star... Nato predstavi šolanje psa in ob zaključku popelje psa med ljudi, da se ga lahko dotikajo. So pa tudi stanovalci, ki radi opazujejo psa od daleč, izogibajo pa se kontaktu z njim. Kinologe opozorimo na te stanovalce, da jih nebi nevede izpostavljali stresu.

4 REZULTATI

4.1 INTERVJU

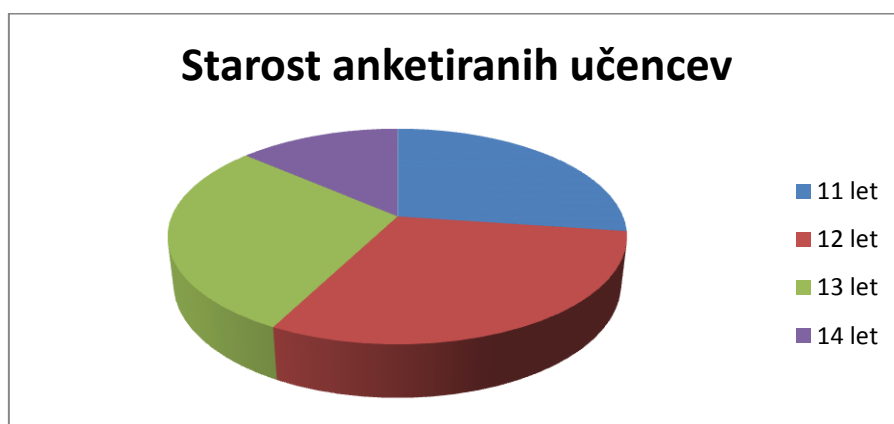
Odnos do živali se je v zadnjih letih precej izboljšal, k čemur so pripomogli tudi mediji. Živali zelo pripomorejo k načemu boljšemu počutju, in to vse vrste in tudi ne samo terapevtske. Naučimo se tolerantnosti in tega, da ni vedno vse po naše. Poleg tega smo tudi bolj odgovorni, skrbni in nežni, saj je žival živo bitje in ga moramo obravnavati s spoštovanjem. Tudi v naši okolici se izvajajo terapije z živalmi. V Domu za varstvo odraslih Velenje imajo vsak mesec za njihove oskrbovance z demenco kinološke urice, kjer se družijo s psi. V Termah Topolšica pa je 20 let višja fizioterapevtka Vanica Petrovič izvajala terapije s konji – hipoterapije. Žal pa se te, zadnjih 6 let ne izvajajo več. Na osnovnih šolah pa se izvajajo lahko tudi učne ure s prisotnostjo psa in njegovega vodnika. Takšno uro smo izvedli že tudi na naši šoli. Taka učna ura je bila otrokom zelo prijetna, bili so motivirani in se na koncu od obeh psov niso mogli posloviti.

4.2 ANKETE

Starost: _____

Tabela 1: Starost anketiranih učencev

Odgovor	Število
11 let	34
12 let	38
13 let	36
14 let	17

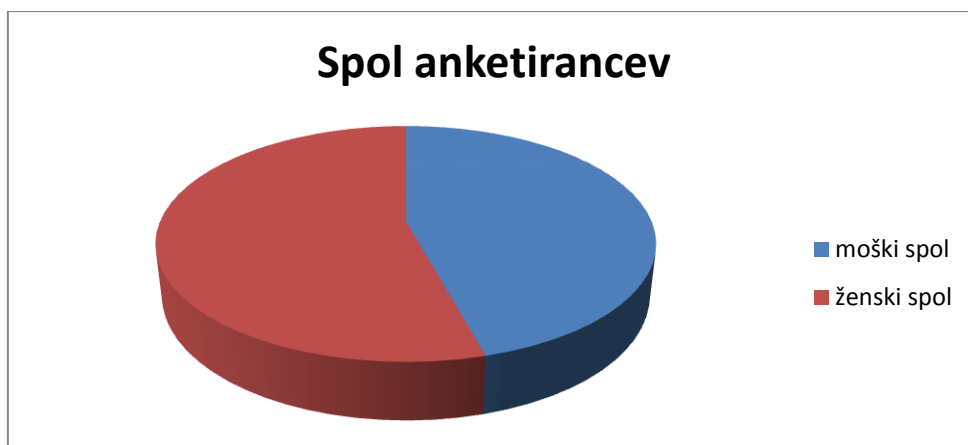

Graf 1: Starost anketiranih učencev

Spol: M Ž

Tabela 2: Spol anketirancev

Odgovor	Število
moški spol	59
ženski spol	70

Graf 2: Spol anketiranih učencev

1) Ali imaš domačo žival?

a) DA

b) NE

Tabela 3: Ali imaš domačo žival?

Odgovor	Število
DA	101
NE	30

Graf 3: Ali imaš domačo žival?

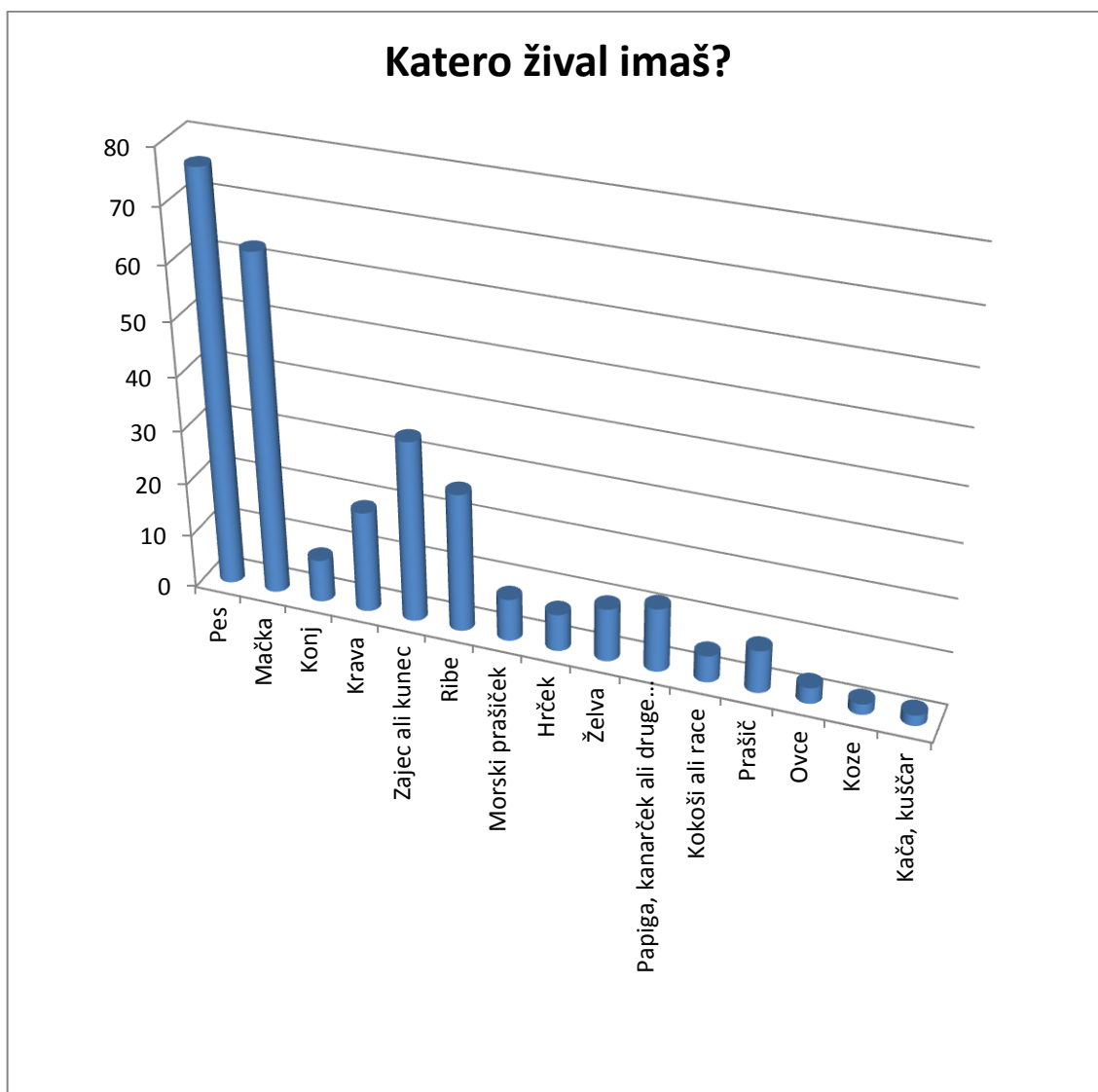
Večina anketirancev ima domačo žival ali pa vsaj skrbi za žival, ki ni njegova.

2) Katero žival imaš?

a) Pes	g) Morski prašiček
b) Mačka	h) Hrček
c) Konj	i) Želva
d) Krava	j) Papiga, kanarček ali druge vrste ptič
e) Zajec ali kunec	k) Kokoši
f) Ribe	l) Drugo: _____

Tabela 4: Katero žival imaš?

Odgovor	Število
Pes	76
Mačka	63
Konj	8
Krava	19
Zajec ali kunec	34
Ribe	26
Morski prašiček	8
Hrček	7
Želva	10
Papiga, kanarček ali druge vrste ptičev	12
Kokoši ali race	5
Prašič	8
Ovce	3
Koze	2
Kača, kuščar	2

Graf 4: Katero žival imaš?

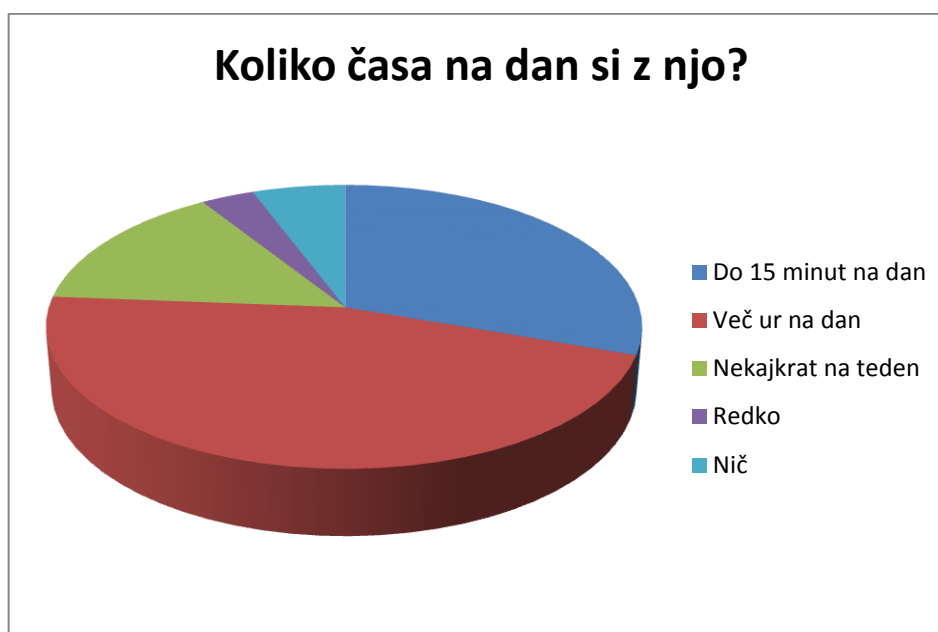
Večina anketirancev ima psa ali mačko, takoj za tem sledijo zajci in kunci ter ribe. Sledijo jim krave, kar kaže na kmečke družine.

3) Koliko časa na dan si z njo?

- a) Do 15 minut na dan
- b) Več ur na dan
- c) Nekajkrat na teden
- d) Drugo: _____

Tabela 5: Koliko časa na dan si z njo?

Odgovor	Število
Do 15 minut na dan	37
Več ur na dan	56
Nekajkrat na teden	18
Redko	4
Nič	7

Graf 5: Koliko časa na dan si z njo?

Večina anketirancev je z živaljo več ur na dan, približno četrтина z njo preživi 15 minut na dan, manjši del pa je z njo le nekajkrat na teden. Redki pa so tisti, ki domači živali ne namenijo niti minute.

4) Ali ti skrbiš zanjo?

- a) DA
- b) NE
- c) Občasno

Tabela 6: Ali ti skrbiš zanjo?

Odgovor	Število
DA	54
NE	25
Občasno	49

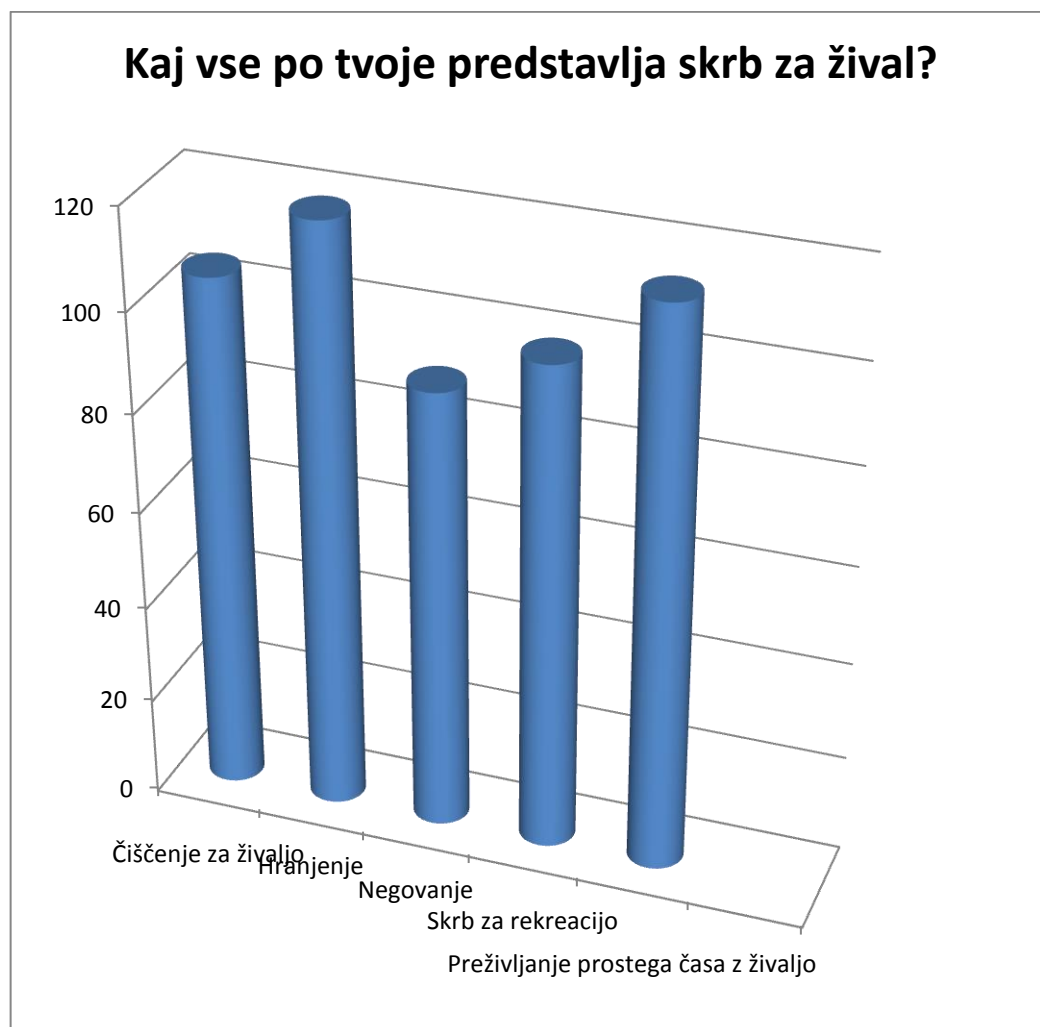
Graf 6: Ali ti skrbiš zanjo?

Večina anketirancev za žival skrbi sama ali pa vsaj pomaga, petina anketiranih pa zanjo sploh ne skrbi.

- 5) Kaj vse po tvoje predstavlja skrb za žival?
- a) Čiščenje za živaljo
 - b) Hranjenje
 - c) Negovanje
 - d) Skrb za rekreacijo
 - e) Preživljanje prostega časa z živaljo
 - f) Vse naštetu

Tabela 7: Kaj vse po tvoje predstavlja skrb za žival?

Odgovor	Število
Čiščenje za živaljo	105
Hranjenje	119
Negovanje	90
Skrb za rekreacijo	99
Preživljanje prostega časa z živaljo	114

Graf 7: Kaj vse po tvoje predstavlja skrb za žival?

Največ anketirancev misli da skrb za žival predstavlja preživljanje prostega časa z njo, čiščenje in hranjenje. Žival pa potrebuje tudi nego.

- 6) Kako se počutiš v družbi s svojo živaljo?
- a) Počutim se kot običajno.
 - b) Me razvedri, zato sem rad/a z njo
 - c) Nimam časa zanjo, zato me obremenjuje.
 - d) Včasih pozabim nanjo.

Tabela 8: Kako se počutiš v družbi s svojo živaljo?

Odgovor	Število
Počutim se kot običajno.	19
Me razvedri, zato sem rad/a z njo	91
Nimam časa zanjo, zato me obremenjuje.	4
Včasih pozabim nanjo.	4

Graf 8: Kako se počutiš v družbi s svojo živaljo?

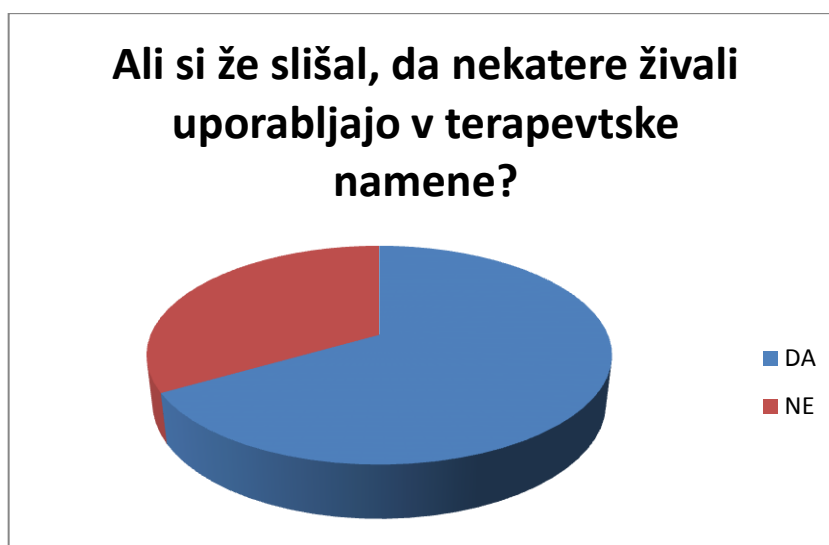
Večino anketirancev žival razvedri, šestina se ob njej počuti kot običajno. Redke pa žival obremenjuje, ali pa nanjo čisto pozabijo.

7) Ali si že slišal, da nekatere živali uporabljajo v terapevtske namene?

- a) NE
- b) DA

Tabela 9: Ali si že slišal, da nekatere živali uporabljajo v terapevtske namene?

Odgovor	Število
DA	88
NE	44

Graf 9: Ali si že slišal, da nekatere živali uporabljajo v terapevtske namene?

Večina anketirancev je že slišala, da se živali uporabljajo v terapevtske namene, nekateri pa so za to izvedeli pri anketi.

8) Katere vrste živali misliš, da uporabljajo pri terapijah?

- a) Pes
- b) Mačka
- c) Konj
- d) Krava
- e) Zajec ali kunec
- f) Ribe
- g) Delfin
- h) Morski prašiček
- i) Hrček
- j) Želva
- k) Papiga, kanarček ali druge vrste ptič
- l) Kokoši
- m) Vse naštete živali

Tabela 10: Katere vrste živali misliš, da uporabljajo pri terapijah?

Odgovor	Število
Pes	100
Mačka	64
Konj	60
Krava	32
Zajec ali kunec	50
Ribe	40
Delfin	67
Morski prašiček	32
Hrček	33
Želva	28
Papiga, kanarček ali druge vrste ptičev	37
Kokoši	5

Graf 10: Katere vrste živali misliš, da uporabljajo pri terapijah?

Največ učencev misli, da pri terapiji sodelujejo psi, mačke, konji in delfini. Tem sledijo zajci in kunci ter ptiči. Ne vedo pa, da lahko v terapevtske namene delujejo vse vrste živali.

9) Ali veš, da so lahko živali tudi v službi in tako pomagajo ljudem?

- a) DA
- b) NE

Tabela 11: Ali veš, da so lahko živali tudi v službi in tako pomagajo ljudem?

Odgovor	Število
DA	113
NE	18

Graf 11: Ali veš, da so lahko živali tudi v službi in tako pomagajo ljudem?

Večina anketirancev je že slišala, da so živali v službi in tako pomagajo ljudem.

10) Katere od naštetih živalskih služb so ti poznane?

- a) Pet terapija (z različnimi vrstami živali: psi, konji, delfini, mačke, zajci...)
- b) Vodniki slepih
- c) Psi, ki pomagajo invalidom
- d) Bolniški psi
- e) Psi reševalci

Tabela 12: Katere od naštetih živalskih služb so ti poznane?

Odgovor	Število
Pet terapija (z različnimi vrstami živali: psi, konji, delfini, mačke, zajci...)	45
Vodniki slepih	96
Psi, ki pomagajo invalidom	85
Bolniški psi	49
Psi reševalci	125

Graf 12: Katere od naštetih živalskih služb so ti poznane?

Anketirancem najbolj poznana služba so psi reševalci, njim sledijo vodniki slepih ter psi, ki pomagajo invalidom. Manj pa vedo za bolniške pse in za različne vrste živali, ki s terapiji pomagajo ljudem.

11) Kakšen je tvoj odnos do živali?

- a) Imam jih rad/a.
- b) Sem ravnodušen/šna do njih.
- c) Bojim se jih.
- d) Ne maram jih.
- e) Drugo: _____

Tabela 13: Kakšen je tvoj odnos do živali?

Odgovor	Število
Imam jih rad/a.	108
Sem ravnodušen/šna do njih.	20
Bojim se jih.	0
Ne maram jih.	2

Graf 13: Kakšen je tvoj odnos do živali?

Večina anketirancev ima živali rada, manjši delež je do njih ravnodušen, zelo redki pa so, ki živali ne marajo.

12) Kaj misliš o poskusih na živalih?

- a) Za take poskuse še nisem slišal/a.
- b) Ne strinjam se z njimi in jih obsojam.
- c) Ne vem.
- d) So potrebni.

Tabela 14: Kaj misliš o poskusih na živalih?

Odgovor	Število
Za take poskuse še nisem slišal/a.	6
Ne strinjam se z njimi in jih obsojam.	92
Ne vem.	24
So potrebni.	8

Graf 14: Kaj misliš o poskusih na živalih?

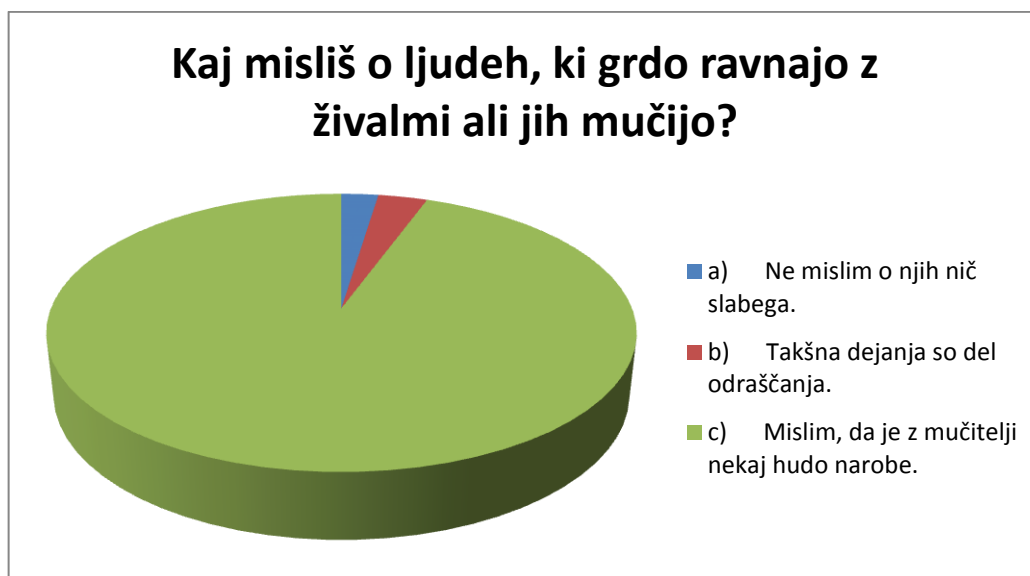
Večina anketirancev živali obsoja in se z njimi ne strinja, del anketirancev je neopredeljen. Nekateri za takšne poskuse še niso slišali, nekateri pa menijo da so potrebni.

13) Kaj misliš o ljudeh, ki grdo ravnajo z živalmi ali jih mučijo?

- a) Ne mislim o njih nič slabega.
- b) Takšna dejanja so del odraščanja.
- c) Mislim, da je z mučitelji nekaj hudo narobe.

Tabela 15: Kaj misliš o ljudeh, ki grdo ravnajo z živalmi ali jih mučijo?

Odgovor	Število
Ne mislim o njih nič slabega.	3
Takšna dejanja so del odraščanja.	4
Mislim, da je z mučitelji nekaj hudo narobe.	118

Graf 15: Kaj misliš o ljudeh, ki grdo ravnajo z živalmi ali jih mučijo?

Zelo pozitivno je, da večina anketiranih učencev naše šole obsoja takšna dejanja in misli, da je z mučitelji nekaj hudo narobe. Zelo redki ali skoraj izjeme pa so tisti, za katere so takšna dejanja del odraščanja in jih ne obsojajo.

5 DISKUSIJA ali RAZPRAVA

1: Hipoteza: Večina živali na človeka vpliva pozitivno. Če na človeka vplivajo slabo so imeli slabo izkušnjo z njimi ali pa je strah privzgojen.

To hipotezo sva potrdili, saj so terapevtske živali dokaz, da živali na človeka vplivajo dobro, saj se ob njih sprostimo, izločajo se tudi hormoni sreče. Splošno znano je tudi, da se manj razumljenih žival (pajkov) boji veliko ljudi, saj nam neznano in nepredvidljivo vzbuja strah.

2. Hipoteza: Odnos ljudi do živali se je v zadnjih letih izboljšal.

Tudi to hipotezo sva potrdili, saj zapuščenih živali po besedah veterinarja, skorajda ni več. In tudi, če ljudje najdejo zapuščeno žival, do nje niso nasilni.

3.Hipoteza: Ljudje v naši okolici v večini vedo, da obstajajo terapije, kjer terapevt s pomočjo živali pomaga ljudem. Ne vedo pa, da so pri takih aktivnostih učinkovite različne živalske vrste.

Ta hipoteza je delno pravilna, saj anketiranci vedo za terapije, a ne vedo, da so terapevtske živali lahko vseh vrst.

4.Hipoteza: V Šaleški dolini se aktivnosti in terapije z živalmi ne izvajajo.

To hipotezo sva ovrgli, saj se v Domu za varstvo odraslih v Velenju redno izvajajo kinološke urice za njihove oskrbovance. Dvajset let pa so se v Termah Topolšica izvajale terapije s konji – hipoterapije. Žal pa se te zadnjih šest let ne izvajajo več.

6 ZAKLJUČEK

Živali na ljudi vplivajo dobro.

Anketiranci so seznanjeni s terapijami, vedo kako se za živali skrbi, in živali spoštujejo.

Odnos do živali se z leti precej spreminja, in to zaradi različnih dejavnikov kot so tudi mediji.

Ob živali se naučimo tolerantnosti, odgovornosti, skrbi, sočutja...

Terapije z živalmi zaradi ovir še niso zelo razširjene, a v nekaj letih zagotovo bodo, saj vse več ljudi spoznava zdravilni učinek živali.

Čeprav nam živali pomagajo pri dobrem počutju, ne morejo nadomestiti zdravnika.

7 POVZETEK

Vloga živali se je s časom spreminjala; najprej so jih ljudje imeli za hrano in obleko; s časom pa so si pridobile sloves naših najboljših prijateljev. Najin raziskovalni problem je bil, kako živali vplivajo na človeka. Z najino raziskovalno nalogo sva želeli dokazati, da živali na človeka vplivajo pozitivno. Želeli sva ugotoviti tudi, koliko učenci na naši šoli poznajo terapije z živalmi in kakšen odnos do živali imajo, katerih živali se bojijo in katere imajo radi. S pomočjo ankete sva želeli ugotoviti, kako pogosto so živali prisotne v naših družinah. Zanimalo naju je, ali se najstniki na naši šoli aktivno vključujejo v skrb za živali. Otroci se ob živali, ki jo imajo radi, učijo skrbi za druge ter odgovornosti. Ob tem pa sva se vprašali tudi, ali v povračilo tudi ljudje bolj skrbimo za svoje domače živali kot pred leti. S tem vprašanjem pa sva se obrnili na veterinarja g. Milana Matka.

Spoznali sva, da se večina ob živalih počuti prijetno. Iz različnih virov kot so knjiga dr. Maksimiljane Marinšek Človek-žival, dobra naveza, članki iz revij in spletnih strani, pa sva mnogo izvedeli tudi o uporabi živali v terapevtske namene. Terapevtske programe z živalmi najpogosteje izvajajo v psihoterapiji in pri telesni rehabilitaciji. Uporabljajo pa jo pri svojem delu predvsem zdravniki, socialni delavci in psihologi. Ljubkovanje in prisotnost živali aktivira sproščanje endorfinov, tako imenovanih hormonov sreče v telesu, kar zmanjšuje stres in občutenje bolečine. Ob pogostih in rednih stikih z živalmi je dokazano izboljšanje zdravstvenega stanja bolnika, s čimer se zmanjša potreba po protibolečinskih zdravilih in pomirjevalih. Taka terapija pa zviša tudi samozavest in pomaga pri vključevanju v družbo. Obisk živali v domu za ostarele, bolnišnicah in drugih zdravstvenih ustanovah, kjer varovanci bivajo dalj časa, vnašajo dobrodošlo spremembo. Izboljšuje psihično in fizično zdravje človeka, premaguje stres, poskrbi za zadovoljstvo. Koristno jih lahko vključimo tudi v učni proces v osnovni šoli. Otroci, ki imajo doma hišne ljubljence, so bolj sočutni kot otroci, ki hišnih ljubljencev nimajo.

Terapevtska je lahko vsaka žival - mačka, pes, konj, zajec, ribe, ptič, le da je tudi sama rada v človekovi družbi. Glavno vlogo pri terapiji imajo prijazne in srečne živali. Sem sodijo tako psi, mačke, konji, kot tudi hrčki, papagaji, kanarčki, zajčki, ribice ter ostale živali, ki živijo v družbi človeka. Samo od lastnika živali je odvisno ali bo njegova žival lahko terapevt njemu, njegovi družini ali drugemu človeku. Žival mora biti namreč fizično, psihično in socialno zdrava in zadovoljna. Popolnoma se mora zanesti na svojega lastnika in vedeti, da jo bo vedno

ščitil in varoval. Za terapevtske namene so primerne predvsem neagresivne živali, ki se pustijo veliko božati in nasploh uživajo v stikih s človekom. Terapevtski pes npr. mora imeti predvsem visoko toleranco in prilagodljivost na neprijetne izkušnje, zdravo telo in visok higienski standard.

8 ZAHVALA

Zahvaljujeva se najini mentorici, Danici Verdev, učiteljici slovenščine Vlasti Črešnik za lektoriranje in učiteljici anleščine Vesni Ernecl za angleški prevod. Prav tako se zahaljujeva za sodelovanje veterinarju, Milanu Matku, socialni delavki Doma za varstvo odraslih Velenje Melvini Kastelic, učiteljici Aniti Plamberger ter višji fizioterapevki Term Topolšica Vanici Petrovič.

9 PRILOGE

9.1 ANKETA

ANKETA

Sva učenci 8. b razreda Petja Plamberger in Monika Majerič iz OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj in želiva za najino raziskovalno nalogo izvesti anketo med učenci naše šole. Anketa se nanaša na odnos mladih do živali v Šoštanju in okolici.

Starost: _____

Spol: M Ž

14) Ali imaš domačo žival?

- a) DA
- b) NE

15) Katero žival imaš? (Obkroži odgovor tudi, če ni tvoja, vendar se ti ukvarjaš z njo. Lahko obkrožiš več odgovorov.)

m) Pes	s) Morski prašiček
n) Mačka	t) Hrček
o) Konj	u) Želva
p) Krava	v) Papiga, kanarček ali druge vrste ptič
q) Zajec ali kunec	w) Kokoši
r) Ribe	x) Drugo: _____

16) Koliko časa na dan si z njo?

- e) Do 15 minut na dan
- f) Več ur na dan
- g) Nekajkrat na teden
- h) Drugo: _____

17) Ali ti skrbiš zanjo?

- d) DA
- e) NE
- f) Občasno

18) Kaj vse po tvoje predstavlja skrb za žival? (Lahko obkrožiš več odgovorov.)

- g) Čiščenje za živaljo
- h) Hranjenje

- i) Negovanje
 - j) Skrb za rekreacijo
 - k) Preživljanje prostega časa z živaljo
 - l) Vse naštet
- 19) Kako se počutiš v družbi s svojo živaljo?
- e) Počutim se kot običajno.
 - f) Me razvedri, zato sem rad/a z njo
 - g) Nimam časa zanjo, zato me obremenjuje.
 - h) Včasih pozabim nanjo.
- 20) Ali si že slišal, da nekatere živali uporabljajo v terapevtske namene?
- c) NE
 - d) DA
- 21) Katere vrste živali misliš, da uporabljajo pri terapijah? (Lahko obkrožiš več odgovorov.)
n) Pes	u) Morski prašiček
o) Mačka	v) Hrček
p) Konj	w) Želva
q) Krava	x) Papiga, kanarček ali druge vrste ptič
r) Zajec ali kunec	y) Kokoši
s) Ribe	z) Vse naštete živali
t) Delfin	
- 22) Ali veš, da so lahko živali tudi v službi in tako pomagajo ljudem?
- c) DA
 - d) NE
- 23) Katere od naštetih živalskih služb so ti poznane? (Lahko obkrožiš več odgovorov.)
- f) Pet terapija (z različnimi vrstami živali: psi, konji, delfini, mačke, zajci...)
 - g) Vodniki slepih
 - h) Psi, ki pomagajo invalidom
 - i) Bolniški psi
 - j) Psi reševalci

24) Kakšen je tvoj odnos do živali?

- f) Imam jih rad/a.
- g) Sem ravnodušen/šna do njih.
- h) Bojim se jih.
- i) Ne maram jih.
- j) Drugo: _____

25) Kaj misliš o poskusih na živalih?

- e) Za take poskuse še nisem slišal/a.
- f) Ne strinjam se z njimi in jih obsojam.
- g) Ne vem.
- h) So potrebni.

26) Kaj misliš o ljudeh, ki grdo ravnajo z živalmi ali jih mučijo?

- d) Ne mislim o njih nič slabega.
- e) Takšna dejanja so del odraščanja.
- f) Mislim, da je z mučitelji nekaj hudo narobe.

10 VIRI

1. <http://www2.arnes.si/~oscefk1s/0809/tacka/9.pdf>
2. <http://www.rtvsllo.si/infodrom/infomat/t/0/961>
3. <http://ambasadorji-nasmeha.si/>
4. <http://www.zivali-terapevti.si/>
5. http://www.vdc.si/terapija_z_zivalmi
6. <http://www.viva.si/Naravi-prijazno/3879/Slovensko-dru%C5%A1tvo-za-terapijo-s-pomo%C4%8Djo-%C5%BEivali>
7. <http://www.dso-vic.si/Terapija-z-zivalmi.html>
8. <http://vizita.si/clanek/alternativno/zivali-lahko-tudi-zdravijo.html>
9. http://www.bibaleze.si/clanek/otroske_bolezni/zdravljenje-je-uspesnejse-ob-prisotnosti-zivali.html
10. Hipoterapija-zdravljenje s konjem; Petrovič Vanica, Založništvo Pozoj Velenje 2001
11. Človek-žival, dobra naveza; Maksimiljana Marinšek, Maks Tušak, Založba Pivec 2007

11 KAZALA

11.1 KAZALO TABEL

Tabela 1: Starost anketiranih učencev	19
Tabela 2: Spol anketirancev	20
Tabela 3: Ali imaš domačo žival?	20
Tabela 4: Katero žival imaš?	21
Tabela 5: Koliko časa na dan si z njo?	23
Tabela 6: Ali ti skrbiš zanjo?	24
Tabela 7: Kaj vse po tvoje predstavlja skrb za žival?.....	25
Tabela 8: Kako se počutiš v družbi s svojo živaljo?.....	26
Tabela 9: Ali si že slišal, da nekatere živali uporabljajo v terapevtske namene?.....	27
Tabela 10: Katere vrste živali misliš, da uporabljajo pri terapijah?	28
Tabela 11: Ali veš, da so lahko živali tudi v službi in tako pomagajo ljudem?	29
Tabela 12: Katere od naštetih živalskih služb so ti poznane?	30
Tabela 13: Kakšen je tvoj odnos do živali?.....	31
Tabela 14: Kaj misliš o poskusih na živalih?	32
Tabela 15: Kaj misliš o ljudeh, ki grdo ravnajo z živalmi ali jih mučijo?.....	33

11.2 KAZALO GRAFOV

Graf 1: Starost anketiranih učencev	20
Graf 2: Spol anketiranih učencev	20
Graf 3: Ali imaš domačo žival?	21
Graf 4: Katero žival imaš?.....	22
Graf 5: Koliko časa na dan si z njo?.....	23
Graf 6: Ali ti skrbiš zanjo?	24
Graf 7: Kaj vse po tvoje predstavlja skrb za žival?	25
Graf 8: Kako se počutiš v družbi s svojo živaljo?	26
Graf 9: Ali si že slišal, da nekatere živali uporabljajo v terapevtske namene?	27
Graf 10: Katere vrste živali misliš, da uporabljajo pri terapijah?.....	29
Graf 11: Ali veš, da so lahko živali tudi v službi in tako pomagajo ljudem?.....	30

Graf 12: Katere od naštetih živalskih služb so ti poznane?	31
Graf 13: Kakšen je tvoj odnos do živali?	32
Graf 14: Kaj misliš o poskusih na živalih?	33
Graf 15: Kaj misliš o ljudeh, ki grdo ravnaajo z živalmi ali jih mučijo?	34

11.3 KAZALO FOTOGRAFIJ

Slika 1: Terapija z živalmi kot vrsta rehabilitacijske terapije	3
Slika 2: Dotik pasje, mačje... dlake pomirja in zmanjšuje stres	12
Slika 3: Živalske terapije v Domu za varstvo odraslih	12
Slika 4: Vključevanje psa v pedagoški proces	13
Slika 5: Konjeniški park Starošince	14